

JOAN F. MIRA

“Admirable institució, doncs, com no n’hi ha hagut mai cap altra. Miquel Batllori és un jesuïta essencial, intel·ligent, subtil i lliure, i Eliseu Climent és un exalumne exemplar dels jesuïtes, impetuós, eficaç, expulsat del col·legi per pensar el que encara no tocava pensar. Veure’ls un al costat de l’altre feia ganes de donar gràcies a qui corresponga, Ad Maiorem Dei Gloriam”

Jesuïtes

Els lectors del TEMPS ja ho deuen saber tot, supose, sobre l’homenatge al pare Miquel Batllori, de la Societat de Jesús, a Santa Maria del Mar de Barcelona. Tot sobre el múltiple, i sense precedents, doctorat *honoris causa*; sobre la parafernàlia magnífica, sobre les músiques i sobre els discursos potser massa llargs de les altes autoritats presents. Dos cardenals, un valencià i un argentí, es van estendre en consideracions més aviat poc substancioses (amb el complement divertit que l’eminentíssim sud-americà va lamentar no conèixer prou ni el català ni el valencià per poder parlar en cap d’aquestes dues llengües: al Vaticà, o a Buenos Aires, van una mica curts en matèria de filologia romànica, o una mica insegurs en matèria de rellicades polítiques, véus a saber). El president Jordi Pujol, com és habitual, no es pogué limitar a les notes que portava preparades i es llançà a un discurs-mítig bastant espectacular. La fusta dels bancs de l’església, passades més de tres hores de seure-hi, resultava d’una duresa monàstica. Però valgué la pena, tot plegat: un acte fastuós, digué Pujol; un funeral de luxe i de *corpore vivente* havia dit Batllori amb ironia perfectament genial. Els assistents, almenys els que jo tenia a prop, i els que me’n van fer algun comentari en acabant, no havien vist ni imaginat mai una cerimònia com aquella: en un país massa modest, que ha perdut el sentit de gran ritual, actes com l’homenatge a Batllori reconforten bastant. Si som capaços d’un esplendor com aquest, vol dir que no està tot perdut. Sobretot si l’esplendor no és obra d’un estat, del seu pressupost i dels seus ministeris, ni tan sols obra d’una imitació pàl·lida d’estat com són els nostres governs dits autònoms, sinó que és obra d’un individu privat (una persona sola i alguns col·laboradors sacrificats), un individu que seia a l’altar amb cara circumspecta i que és ell mateix antic alumne dels jesuïtes. A més de ser amic meu i editor d’aquest setmanari.

Quan jo feia el batxillerat al col·legi dels escolapis de València, al carrer de Carnissers, els jesuïtes eren els nostres odiats i envejats enemics. Sabíem que nosaltres veníem de tradició popular i modesta, d’un sant Josep de Calassanç que recollia els infants pobres dels carrers de Roma i els ensenyava la pietat i les lletres, mentre que la Companyia de Jesús l’havia fundada un militar aristòcrata i era encara la força de xoc de l’església romana, l’aristocràcia del clero regular, el poder que residia al costat dels palaus vaticans. Els jesuïtes, d’ençà de la seua fundació, es van dedicar a educar fills de nobles, els escolapis educaven fills de botiguers i d’artesans, aquesta era la tradició. I això es devia notar en l’alumnat. Jo només m’hi vaig reconciliar, amb la Companyia de Jesús, quan estudiava a la Universitat Gregoriana i comprovava cada dia l’alta excel·lència dels meus professors: allà vaig rebre la primera instrucció sobre filosofia marxista, de mans d’un insigne jesuïta de nom Gustav Adolf Wetter, si no recorde malament, amb la mateixa cara –barba i tot– que tenia Vladimir Íltx Lenin. La reconciliació amb els jesuïtes va ser ja total quan a València, els primers anys seixanta, els meus millors amics, Alfons Cucó, Eliseu Climent, Manuel Ardit, Lluís Aracil, va resultar que eren exalumnes de la Companyia. Sense aquests estudiants dels jesuïtes, la historiografia valenciana no seria el que és, ni la sociologia, ni l’organització del nacionalisme antifranquista, ni la política posterior, ni la cultura, les edicions, els llibres, i els homenatges al pare Batllori. Fins i tot Ferran Torrent va passar, amb gran profit biogràfic i literari, pels col·legis de la Companyia de Jesús, ja veuen quines coses. Admirable institució, doncs, com no n’hi ha hagut mai cap altra. Miquel Batllori és un jesuïta essencial, intel·ligent, subtil i lliure, i Eliseu Climent és un exalumne exemplar dels jesuïtes, impetuós, eficaç, expulsat del col·legi per pensar el que encara no tocava pensar. Veure’ls un al costat de l’altre feia ganes de donar gràcies a qui corresponga, *Ad Maiorem Dei Gloriam*.